

DİSİPLİN CEZALARINA KARŞI İDARİ BAŞVURU (İTİRAZ) YOLU

*Arş. Gör. İbrahim ÜLKER**

ÖZET

Disiplin cezası, belirli bir statü içinde bulunan kimselere, hizmet ve iç düzenle ilgili kurallara aykırı davranışları halinde uygulanan yaptırımlardır. Disiplin cezalarına karşı iki tür başvuru yolundan bahsedilebilir. Bunlardan birincisi idari başvuru(itiraz) yolu, ikincisi ise idari dava yoludur. Bu çalışmada idari başvuru yolu incelenmiştir. Türk hukukunda konuya ilişkin yasal düzenlemelere değinilmiştir. İtiraza konu cezalar, itirazın yapılabileceği merciler, itirazın şekli, süresi ve ilgili kişi veya kurum tarafından itirazın incelenmesi konuları başlıklar halinde incelenmiştir

Anahtar Kelimeler: Disiplin cezası, idari başvuru, savunma hakkı, amir, inceleme,

ADMINISTRATIVE REMEDIES (EXCEPTION) AGAINST DISCIPLINARY PENALTY

Disciplinary penalty is a process for dealing with job-related behavior that does not meet expected and communicated performance standards. There are two reference path against to disciplinary penalty. The first of these administrative remedies (exception), the latter is the administrative litigation. Administrative remedies have been investigated in this study. The relevant laws and regulations have been mentioned in Turkish law. In this study, these issues were examined: objectionable punishment, objection authorities, the shape and duration of objection, examination of objection by the concerned person or organization.

Keywords: Disciplinary punishment, administrative application, right to defense, supervisor, review,

GİRİŞ

Disiplin kelimesi, Fransızca “disciple” kelimesinden dilimize geçmiş bir terimdir. Günlük hayatta farklı anlamları olmakla birlikte, genel olarak “*kişilerin içinde yaşadıkları topluluğun genel düşünce ve davranışlarına*

* Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Tarihi Anabilim Dalı.

uymalarını sağlamak amacıyla alınan önlemlerin bütünü”¹ şeklinde tanımlanmaktadır. *Disiplin* kelimesinin idare hukuku açısından karşılığı: Kamu kurum ve kuruluşlarında, hukuk tarafından çerçevesi çizilmiş düzene uyulmasını sağlamak için alınmış önlemler bütünüdür.² *Disiplin cezası* ise, belirli bir statü içinde bulunan kimselere hizmet ve iç düzenle ilgili kurallara aykırı davranmaları halinde uygulanan yaptırımlardır.³

Günümüzde disiplin kuralları başta devlet kurumları olmak üzere, üniversiteler, meslek kuruluşları gibi idari kurumların yanı sıra, özel okullar ve fabrikalar gibi, özel hukuk tüzel kişileri tarafından da uygulanmaktadır. Özetle söylemek gerekirse disiplin kuralları hiyerarşik yapının bulunduğu her yerde vardır.

Bu çalışmada konunun daha iyi ortaya konulabilmesi için öncelikle disiplin cezası verilmeye kadar geçen süreç kısaca incelenmiştir. Daha sonra konuya ilişkin yasal düzenlemeler ve bu yasalarda son zamanda yapılan değişiklikler ele alınmaya çalışılmıştır. Ana konumuz olan disiplin cezalarına karşı itiraz yolu beş alt başlıkta ele alınmıştır.

Uygulama alanının genişliği nedeniyle 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu’nda yer alan disipline ilişkin düzenlemeler, çalışmamızda ilk önce dikkate alınan kurallar olmuştur. Her yönü ile konuyu işleyebilme gayreti ile diğer hukuk normları da incelenmiş ve yeri geldikçe de disiplin uygulamalarının düzenlendiği diğer kanun ve yönetmeliklerden bahsedilmiştir.

Konunun dikkate değer yönü, 2010 yılında Anayasa’da, 2011 yılında ise Devlet Memurları Kanunu’nda yapılan değişiklikler ile disiplin cezalarına karşı başvuru yollarında önemli değişikliklerin yapılması ve bu değişikliklerden sonra bu konunun araştırmacılar tarafından yeterince işlenmemiş olmasıdır.

1 Türk Dil Kurumu *Büyük Türkçe Sözlük*, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.574290d7f267d0.58883739 E.T.22.05.2016.

2 TUTUM, Cahit, *Personel Yönetimi*, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, 1979, s. 188.

3 KAYA, Nurullah - DOĞAN, Cevdet, *Soruşturma Rehberi*, Sevgi Kitapevi, Ankara, 2002, s. 7; KARAHANOGULLARI, Onur, *Memur Disiplin Hukukunun Niteliği ve İlkeleri*, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, C: 8, S:3, Temmuz, 1997, s.56; APARI, Veysel, *Hukuk Sözlüğü*, <http://www.sozluk.adalet.gov.tr/Disiplin%20cezalar%C4%B1> E.T. 22.05.2016.

I. GENEL OLARAK

Belirli bir amacı gerçekleştirmek için bir plan, program, ve düzen dahilinde bir araya gelen insanların iş, verim ve kalitesini artırmak için gerekli olan şey disiplin kurallarıdır. Disiplinin kurulmadığı veya sağlıklı işletilemediği kurumlarda kural dışı hareketler, keyfi ve taşkın davranışlar görülmesi ve kurumun kendinden beklenen fonksiyonu ifa edememesi gibi durumlar baş gösterecektir. Hiyerarşik yapıların bulunduğu yerlerde düzenin sağlıklı işlemesi için disiplin sisteminin varlığı zorunludur.⁴

İdari kurumlarda uygulanan disiplin cezaları, ifa ettikleri fonksiyon nedeniyle disiplin kurallarına tabii olan diğer kişilerden farklılık göstermektedir. Çünkü devlet memuru kamu görevi ifa etmektedir. Görevinde disiplinsizlik göstermesi durumunda kamu hizmeti aksayacak, daha da önemlisi, temsil ettiği devletin onur, saygınlık ve güvenilirliği toplum nezdinde zayıflayacaktır.⁵ Toplumumuzda devlet kurumlarının hantallığına, işlerin gerektiği gibi yürümediğine ilişkin şikâyetler sürekli gündeme gelmektedir. Aslında kurumları hantallaştıran, işlevsiz bırakanların o kurumlarda görev alan insanlar olmasına karşın; bir aksaklık ortaya çıktığında tek tek fertler suçlanmak yerine, toplum tarafından tüm sistem eleştirilir. Genel bir bakış açısı ile değerlendirme yapıldığında, kurumların bu duruma düşmesindeki ana etkenin “disiplin kurallarının gereği gibi işletilmiyor olması” tespiti yapılabilir.

Disiplin kurallarının varlığı, kurum içinde düzeni sağlamanın yanı sıra, bu kurallara muhatap olanlar açısından da avantajlı bir durum içermektedir. Hangi kurallara bağlı olduğu ve kuralları ihlal durumunda ne gibi yaptırımlara tabii olacağını muhatap tarafından önceden bilinmesi, tavır ve hareketlerini buna göre düzenlemenin yanı sıra, muhatapı keyfi uygulamalara karşı da koruyacaktır.⁶

A. Disiplin Cezası Verilinceye Kadar Geçen Süreç

Disiplin uygulamasına tâbi bir bireyin, disiplin suçu teşkil eden eylem ve işlemleri şikâyet, ihbar, idare içinde yürütülen çeşitli teftiş ve denetlemeler, medyada haber yapılması veya doğrudan doğruya olaya tanık olarak

4 TAŞKIN, Ahmet, *Kamu Görevlileri Disiplin Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2006, s. 122.

5 DÖNMEZ, Mustafa, *Devlet Memurları Kanunu ve Memurların Hukuki Durumu*, Mahalli İdareler Derneği, Ankara, 2000, s. 205.

6 DURMUŞ, A. Alper, *Memur Disiplin Hukuku*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2010, s.21.

öğrenilmesi şeklinde tespit edilebilir.⁷ Öğrenilen disiplin suçunun işlenip işlenmediği, işlenmiş ise cezaların uygulanabilmesi açısından önem arz eden diğer hususların tespiti için soruşturmanın başlatılması ve ilgilinin savunmasının alınması gerekmektedir. Ancak bazı durumlarda idarenin teknik anlamda bir soruşturma başlatılmadan önce belirlenen konulara ilişkin bir ön inceleme ve araştırma yaptırdığı gözlemlenmektedir. Bu araştırma sonuçlarına göre ilgili kurumun disiplin amiri tarafından soruşturma açılıp açılmayacağına karar verilmektedir.⁸

Disiplin amirinin disiplin kurallarına aykırı eylemi yukarıda belirtilen yollardan biri vasıtasıyla tespit etmesi ve soruşturma açılması gerektiğine karar vermesi ile disiplin soruşturması başlamış olacaktır. Disiplin uygulamalarını düzenleyen bazı yasal düzenlemelerde, disiplin soruşturması açılmasına karar verildikten sonra, konunun araştırılması için soruşturmacı atanmasından söz edilmektedir. Ancak soruşturmacının nasıl atanacağı, hangi nitelikleri taşıyacağı, soruşturmanın yürütülme biçimi gibi konular belirtilmemiştir. Bu faaliyetler zamanla oluşan yargı içtihatlarına ve idari teamüllere göre yürütülmektedir. Disiplin soruşturması bir soruşturmacı atanarak yapılabileceği gibi, disiplin cezası vermeye yetkili amir tarafından da yapılabilir. Olay hakkında yeterli bilgi ve belge varsa ilgilinin yalnızca savunmasının alınması disiplin cezası verilebilmesi için yeterli kabul edilebilir.⁹ Danıştay'ın çoğunlukla kararlarında disiplin amirinin hem soruşturmacı, hem de ceza veren konumunda olmasının, verilen disiplin cezasını hukuka aykırı hale getirmeyeceği belirtilmektedir. Ancak disiplin cezası verilebilmesi için soruşturma açılarak bir soruşturmacı tayin edilmesini aksi halde verilen cezanın geçersiz olacağını belirten kararları da bulunmaktadır.¹⁰

Disiplin cezası vermeye yetkili amir ve kurullar disiplin cezasının düzenlendiği hukuk normunda gösterilmiştir. Örneğin: Devlet Memurları Kanunu'nun 126. maddesinde memurlara yönelik uygulamalarda disiplin cezası vermeye yetkili amir ve kurullar belirtilmiştir. Buna göre; uyarma,

⁷ TAŞKIN, s. 268.

⁸ SAĞLAM, Mehmet, *Türk Personel Hukukunda Disiplin Suç ve Cezalarına İlişkin Esaslar ve Uygulaması*, Mahalli İdareler Derneği Yayını, Ankara, 2003 s.156.

⁹ Danıştay 8. Dairesi, 30.03.1992 Tarih, 1991/1706Esas, 1992/549Karar; Danıştay 12. Dairesi, 21.10.2000 Tarih, 2000/3326Esas, 2000/4091Karar.

¹⁰ Danıştay 12. Dairesi, 02.02.2016 Tarih, 2012/7837Esas, 2016/409Karar. <http://emsal.danistay.uyap.gov.tr/VeriBankasiIstemciWeb/GelismisDokumanAraServlet E.T.20.05.2016>

kınama ve aylıktan kesme cezaları disiplin amirleri tarafından; kademe ilerlemesinin durdurulması cezası, memurun bağlı olduğu kurumdaki disiplin kurulunun kararı alındıktan sonra, atamaya yetkili amirler, il disiplin kurullarının kararlarına dayanan hallerde valiler tarafından verilir. Yine 5174 Sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nun 88. maddesinde, oda ve borsa üyeleri hakkında disiplin soruşturmasının oda veya borsa disiplin kurulları tarafından yürütülüp karara bağlanacağı bildirilmiştir. 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu'nun 62. maddesinde hakimler ve savcılar hakkındaki disiplin soruşturmalarının Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca yürütüleceği düzenlenmiştir.

B. Yasal Düzenlemeler

1982 Anayasası'nın 129. maddesinin 2. 3. ve 4. fıkraları disiplin uygulamasına ilişkin hükümler içermektedir. 2. fıkrada savunma hakkı tanınmadıkça disiplin cezası verilemeyeceğini belirterek disiplin soruşturmalarında savunma hakkını anayasal güvence altına almıştır. 3. fıkra "...disiplin kararları yargı denetimi dışında bırakılamaz." hükmünden oluşmaktadır. 4. fıkrada ise bu hükmeye istisna getirerek silahlı kuvvet mensupları ile hakim ve savcılara ilişkin hükümler saklı tutulmuştur.¹¹

1980 Askeri müdahalesinden sonra, gerek 1982 Anayasası ile, gerekse Milli Güvenlik Konseyi tarafından çıkarılan yasalarla idarenin birçok işlemi, hukuk devleti prensibine aykırı olacak şekilde yargı denetimi dışına çıkarılmıştır. Konseyin, idarenin işlemleri üzerinde yargısal denetimi kaldıran yasal düzenlemelerinden biri de 12.05.1982 tarih ve 2670 sayılı kanundur. Bu kanunun 39 ve 40. maddeleri ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 135. ve 136. maddeleri değiştirilmiş, uyarma ve kınama cezalarına karşı yargı yolu kapatılmıştır.¹² Kanunun gerekçesinde herhangi bir açıklamaya yer verilmemesine karşın bazı hukukçular bu düzeleme ile güdülen amacın "*yargıyı hafif disiplin işleri ile meşgul etmemek ve yargının daha hızlı işlemesini sağlamak*" olduğunu açıklamışlardır.¹³ Bu dönemde

¹¹ KUZU, Burhan, *Türk Anayasa Metinleri ve Seçilmiş Mevzuat*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2012, s.258.

¹² KAPLAN, Gürsel, *Uyarma ve Kınama Cezalarına Karşı Yargı Yoluna Başvurmayı Engellenen Düzenlemelerin Hukuk Devleti Prensibi Açısından Değerlendirilmesi*, AÜEHFD C.VII, S.3-4 Aralık 2003, s.310.

¹³ SANCAKTAR, Oğuz, *Disiplin Yaptırımı Olarak Devlet Memuriyetinden Çıkarma Ve Yargısal Denetimi*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2001,s.326; TANÖR, Bülent, *Türkiye'de Demokratikleşme Perspektifleri*, Tüsiad Yayını,1997,s.168.

uyarma ve kınama cezalarına karşı yargı yolunu kapatılabileceğini ima eden anayasal düzenleme ise 1982 Anayasasının 129. maddesi ile getirilmiş ve maddede “Uyarma ve kınama cezalarıyla ilgili olanlar hariç, disiplin kararları yargı denetimi dışında bırakılamaz.” denilmiştir.¹⁴

İlk bakışta uyarma ve kınama cezalarının, “disiplin cezaları arasında en hafifleri olduğu” ve diğer disiplin suçları ile kıyaslandığında “memuriyette yükselme ve terfi açısından herhangi bir engel teşkil etmediği” düşünülerek, yargı denetimi dışında tutulmaları bir nebze olsun mantıklı gelebilir.¹⁵ Ancak Türkiye’de kamu personeli yönetiminde zaman zaman politik müdahaleler yaşandığı için; uygulamada istenmeyen sorunların yaşandığından bahsedilebilir. Örneğin uyarma ve kınama cezasına karşı yargı yolu kapalı olduğu dönemde bir disiplin amiri, keyfi olarak bir memurunu cezalandırmak isterse, hukuki olmayan bir nedene dayanarak o memura uyarma veya kınama cezası verebilmekteydi. Vermiş olduğu karar yargı denetimine tabii tutulmadığı için ceza alan memur hakkını gereği gibi savunamamaktaydı.¹⁶ Dahası, bu cezalar Devlet Memurları Kanunu’nun 125. maddesine göre tekerrüre esas alınıp bir üst cezanın verilmesine yol açabilmekte, ayrıca kişi üzerinde maddi ve manevi açıdan olumsuz sonuçlar doğurabilmekte ve iş yerinde bu ceza nedeniyle farklı uygulamalara muhatap olabilmekteydi. Bu nedenlerle cezaya muhatap olan kişinin yargı yoluna başvurabilmesinde maddi ve manevi menfaatinin varlığı inkar edilemez.¹⁷ Ayrıca idari işlemlerin tümünün yargı denetimine tabii tutulması devlette hukuka aykırı işlemlerin, keyfi uygulamaların, yanlış yönetimin ortadan kaldırılmasına hizmet edeceğinden; bu tür davalara karşı hukuk yolunun açık bırakılmasında bireyin menfaatinin yanı sıra, kamu yararının varlığından da bahsedebiliriz.¹⁸

Gerek 2010 yılında Anayasanın 129. maddesinde 5982 sayılı kanunun 13. maddesi ile yapılan değişiklik ile; gerekse 2011 yılında 6111 sayılı yasa ile Devlet Memurları Kanununun disiplin uygulamasına ilişkin maddelerde

¹⁴ DÖNER, Ayhan, *Anayasanın 90. Maddesi Karşısında Uyarma ve Kınama Cezalarını Yeniden Düşünmek*, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XI, S. 1–2, 2007, s.151.

¹⁵ KAPLAN, s.311; DÖNER, s.152

¹⁶ YILDIRIM, Ramazan, *İdare Hukuku Dersleri I*, Mimoza Yayınları, 2012, Konya, s.240.

¹⁷ KAPLAN, s.312

¹⁸ ÇAĞLAYAN, Ramazan, *Türk Hukukunda İdarenin Taktir Yetkisinin Hukuksal Denetimi*, Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, C.VII, Aralık, 2003, s.171.

yapılan değişiklikler ile uyarma ve kınama cezalarına karşı yargı yolu yeniden açılmıştır. Anayasanın 129. maddesinde yapılan değişikliğin gerekçesinde amaçlananın insan onurunu korumak olduğunu ortaya koymuştur. “...uyarma ve kınama cezaları yargı denetimi dışında tutulabilmekteydi. Cezanın hafifliğinin, insan onurunu zedeleme niteliği yönünden diğer cezalara göre daha az etki doğurmayacağı dikkate alınarak, maddenin üçüncü fıkrasında yapılan değişiklikle, memurlar ve diğer kamu görevlilerine verilen uyarma ve kınama cezalarının da yargı denetimine açılması öngörülmektedir.”¹⁹

Gerekçede de belirtildiği üzere uyarma ve kınama cezalarının insan onurunu rencide edici boyutunun yanı sıra, bu cezaların yargı denetimi dışında tutulması, hukuk devleti ilkesinin ve birey hak ve özgürlüklerinin zedelenmesine de yol açmıştır.²⁰ Bu nedenle yapılan değişiklikler ile yeniden yargı denetimi kapsamına alınmış olması demokratikleşme ve hukuk devleti açısından olumlu bir adım olmuştur.

Memurlar ve diğer kamu görevlilerine ilişkin genel düzenlemelere yer veren 1982 Anayasası'nın 129. maddesinin 4. fıkrası disiplin kararlarının yargı denetimi dışında bırakılmayacağını hüküm altına alırken bir sonraki fıkra ile de Türk Silahlı Kuvvetler mensupları ile hâkimler ve savcılar hakkındaki hükümleri saklı tutmuştur. Gerçekten de yüksek rütbeli askerlerin disiplin işlerine bakan Yüksek Askerî Şura kararları Anayasa'nın 125. maddesinde yargı denetimi dışında tutulmuştur.²¹ Ancak, 2010 yılında Anayasanın 125. maddesinin 2. fıkrasına 5982 sayılı kanun ile eklenen bir cümle ile Yüksek Askerî Şûranın terfi işlemleri ile kadrosuzluk nedeniyle emekliye ayırma hariç, her türlü ilişik kesme kararlarına karşı yargı yolu açılmıştır. Değişiklikten sonraki hali ile fıkra bir bütün olarak değerlendirildiğinde, Yüksek Askerî Şûranın ilişik kesme dışında vermiş olduğu diğer disiplin cezalarına karşı yargı yolu halen kapalıdır. Yapılan düzenlemenin disiplin cezalarından en ağırı olarak kabul edebileceğimiz

¹⁹ <https://yeniayayasa.tbmm.gov.tr/docs/1982/1982-16/16-sirasayisi.pdf>, E.T. 22.05.2016

²⁰ Ayrıca 2004 yılında yapılan anayasa değişikliği ile Anayasanın 90. maddenin son fıkrasına eklenen cümle ile birlikte artık hukuk sistemimiz açısından, uyarma ve kınama cezalarına karşı yargı yolunu kapatan yasa hükümleri, BM Medeni ve Siyasi Haklara Sözleşmesi karşısında uygulanamaz olduğunu ileri süren bilimsel görüşlerde ortaya konulmuştur. DÖNER, s.152

²¹ BİLİR, Faruk-HANDEMİR, Berkan, Anayasa Hukuku Ders Notları, Atlas Yay. Konya, 2012, s.176.

ilişik kesme cezasına karşı yargı yolunu açmış olması, hukuk devleti ilkesi açısından önemli bir adım olarak kabul edilebilir.

1982 Anayasası'nın 129. maddesinde memurlar hakkındaki disiplin cezalarını yargı denetimine tabi olduğunu vurgulayan hükme getirilen bir diğer istisna da hâkimler ve savcılar hakkındaki hükümlerdir. 1982 Anayasası'nın 159. maddesinde Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu düzenlenmiştir. Maddenin 8. fıkrasında kurulun görevleri arasında hakim ve savcılar hakkında disiplin cezası ve görevden uzaklaştırma kararı verme yetkisi de sayılmıştır. Maddenin 10. fıkrasında ise meslekten çıkarma cezasına ilişkin olan kararlar dışında kurulun kararlarına karşı yargı mercilerine başvurulamayacağı düzenlenmiştir. Madde 2010 yılında yapılan anayasa değişikliği ile tamamen yenilenmiş olup; maddenin değişiklikten önceki halinde kurul kararlarının tamamı yargı denetimi dışında iken getirilen yeni düzenleme ile kurulun sadece meslekten çıkarma kararına karşı yargı denetimi açılmıştır.²²

Yüksek Askerî Şûra'nın ve Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun vermiş olduğu disiplin cezalarının idari işlem niteliğine sahip oldukları tartışmasızdır. Bu işlemlerin denetim dışında tutulmasının değerlendirilmesi yapıldığında Anayasal veya yasal bir düzenleme ile yargı denetimi dışında tutulmasının hukuk devleti ile bağdaştırılamayacağı izahtan varestedir. Bu işlemlerin bir an önce denetime açılmasının gerektiği açıktır.²³ Gerek Yüksek Askerî Şûra'nın gerekse Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun ifa ettiği görevler açısından özel kurumlar olduğu kabul edilebilir. Ancak günümüz modern toplum yapısı ve insan haklarında ulaşılan seviye düşünüldüğünde, kişilik haklarını etkileyen hiçbir idari kurum ve karar sorgulanamaz ve yargılanamaz olmamalıdır.²⁴ Bu nedenle yapılan düzenlemeler olumlu olmasına karşılık yeterli değildir.

Disiplin uygulamasına ilişkin yasal düzenlemeler genel olarak o kurumun veya konunun düzenlendiği kanun metinlerinde yer almıştır. Örneğin memurların disiplin uygulamalarına ilişkin temel düzenleme 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarının üyelerine uygulanacak disiplin kuralları 5174 Sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununda, üniversite

²² BİLİR, Faruk, *Yeni Anayasa Yeni Mutabakat*, Adalet Yay., Ankara, 2012, s.316.

²³ HACIOĞLU, Halime, *Türk Hukukunda Yargı Denetimi Dışında Tutulan İdari İşlemler*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksel Lisans Tezi, Konya, 2008, s. 109.

²⁴ DÖNER, s.152.

öğrencilerine uygulanacak disiplin kuralları 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununda düzenlenmiştir. Bu örnekleri çoğaltmak mümkündür. Ancak çalışmamızda yeri geldikçe kanunlarda yapılan özel düzenlemelerden bahsedilecektir.

II. İTİRAZ – İDARİ BAŞVURU YOLU

Disiplin cezalarının en önemli özelliklerinden biri idari bir işlem oluşlarıdır. Bu noktada disiplin cezalarına karşı iki tür başvuru yolundan bahsedebiliriz. Bunlardan birincisi idari başvuru yolu, ikincisi ise idari dava yoludur.²⁵ Konunun hacimli olması nedeniyle bu çalışmada sadece idari başvuru yolu incelenmiş olup idari dava yoluna değinilmemiştir.

İdare hukukunda farklı uygulamalar için itiraz kavramının ortaklaşa kullanıldığı görülmektedir. Örneğin 4483 Sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanununun 9. maddesine göre memur hakkında verilen soruşturma izni verilmesine veya soruşturma izni verilmemesine ilişkin karara karşı Cumhuriyet Başsavcılığı veya şikayetçi, kanunda belirtilen idari yargı yerlerine itiraz yoluna gidebilir.

2577 sayılı İdari Yargılama Usul Kanunu'nun 11. maddesinde, ilgilinin idari bir dava açmadan önce idareye başvurarak idari işlemin geri alınması, kaldırılması, değiştirilmesi veya yeni bir işlem yapılması yönünde talepte bulunabileceği, bu talebin reddi veya altmış günlük sürede yanıtız bırakılması ile reddedilmiş sayılması neticesinde dava yoluna başvurabileceği düzenlenmiştir. Bunun yanı sıra kimi idari işlemler için dava açmadan önce zorunlu bir idari başvuru yolu öngörülmüştür.²⁶

Hakkında disiplin cezası düzenlenen kişinin idarenin bu işlemine karşı idari itiraz hakkı vardır. Kişi kendisine tanınan bu hakkı, görev yaptığı kurum için çıkarılan disiplin kuralları çerçevesinde kullanması gerekir. Disiplin cezalarına karşı yapılan idari başvurularda İdari Yargılama Usul Kanunu'nun 11. maddesinde düzenlenen "...üst makam yoksa işlemi yapan makama başvurulabilir." hükmü uygulanmaz.²⁷ Disiplin cezasını veren kişi veya kurul, elindeki delilleri değerlendirmiş kişinin savunmasını alarak bir kanaate ulaşmış ve kişinin eylemine karşılık bir yaptırım uygulamıştır. Yani konu ile ilgili görüşünü ortaya koymuştur. Aynı kurumun itiraz mercii

²⁵ GÖZLER, Kemal, *İdare Hukuku*, Cilt II, Ekin Kitabevi Yayınları, Bursa, 2003, s. 682. GÜNDAY, Metin, *İdare Hukuku*, İmaj Yayıncılık, Ankara, 2002, s. 547.

²⁶ TAŞKIN, s.339.

²⁷ YILDIRIM, Ramazan, *İdari Başvurular*, Mimoza Yayınları, Konya, 2006, s.107.

olması durumunda vermiş olduğu kararı tekrar etmesi kuvvetle muhtemeldir. Bu da gereksiz yere zaman kaybına yol açacaktır. Bu nedenle itiraz mercii olarak cezayı tesis eden kişi yada kuruldan başka bir mercii belirlenmesi gerekmektedir.

Disiplin hukuku açısından itiraz; disiplin cezaları ile cezalandırılmış olan kişinin, bu cezaların hukuka aykırı olduğu iddiasıyla, cezanın tebliğ edildiği tarihten geçerli olmak üzere kaldırılmasını veya hafifletilmesini, kanunda belirtilen ilgili kurumdan istemesidir.²⁸ Burada amaçlanan idarenin yine idare tarafından denetlenmesini sağlamak ve bazı durumlarda iş yargıya aksetmeden idare içinde olayı çözüme kavuşturmadır.²⁹ Böylece gerek idare, gerekse disiplin cezası alan kimse, uzun ve yorucu bir süreç olan dava sürecine gerek kalmaksızın idari işlemlerde bir hukuka aykırılık varsa giderilmesini sağlamış olacaklardır.

İtiraz konusu, kendine has bazı farklılıklarla birlikte disiplin cezalarının ortaya konulduğu kanun ve yönetmeliklerde ayrı ayrı düzenlenmiştir. Disiplin cezalarına karşı itiraz konusunun düzenlendiği belli başlı normatif düzenlemeler şunlardır: Devlet Memurları Kanunu 135. maddesi, 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu 73. maddesi, 5174 Sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu 92. maddesi, 1136 Sayılı Avukatlık Kanununun 157. maddesi, 18.08.2012 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Yüksek Öğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliğinin 26. maddesidir.

A. İtiraza Konu Cezalar

İtiraz konusu, disiplin uygulamasına yer veren her hukuki metinde ayrı ayrı düzenlendiği gibi; itiraza konu cezalar da ayrı ayrı düzenlenmiştir. Bazı düzenlemelerde her türlü disiplin cezasına karşılık itiraz yolu açık bırakılmışken bazı düzenlemelerde birtakım cezalar itiraz kapsamı dışında tutulmuştur.

18.08.2012 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Yüksek Öğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği'nin 26. maddesinde "*Disiplin amirleri ve kurullarınca verilen disiplin cezalarına karşı onbeş gün içinde üniversite yönetim kuruluna itiraz edilebilir.*"³⁰ hükmüne yer verilmiştir.

²⁸ KAYA, Cemil, *Memur Disiplin Suç ve Cezalarına ve Disiplin Soruşturmasına Hakim Olan İlkeler*, Amme İdaresi Dergisi, C:38, S:2, Haziran, 2005, s.62.

²⁹ YIDIRIM, Ramazan, *İdare Hukuku Dersleri I*, s.248.

³⁰ 18.08.2012 Tarih ve 28388 Sayılı Resmi Gazete.

Düzenlemede hiçbir ceza itiraz kapsamı dışında bırakılmamıştır. Buna göre aynı kanunda düzenlenen uyarma, kınama, yükseköğretim kurumundan bir haftadan bir aya kadar uzaklaştırma, yükseköğretim kurumundan bir yarıyıl için uzaklaştırma, yükseköğretim kurumundan iki yarıyıl için uzaklaştırma ve yükseköğretim kurumundan çıkarma cezalarına karşı itiraz edilebilir.

1136 Sayılı Avukatlık Kanununun 157. maddesine göre “*Disiplin Kurulu kararlarına karşı, Cumhuriyet Savcısı ve ilgililer, tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kuruluna itiraz edebilirler.*”³¹ Düzenlemede hiçbir ceza itiraz kapsamı dışında bırakılmamıştır. Buna göre, aynı kanunda düzenlenen uyarma, kınama, para cezası, işten çıkarma ve meslekten çıkarma kararına karşı itiraz başvurusunda bulunulabilir.³²

2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu 73. maddesine göre “*Hakimler ve savcılar hakkında verilen disiplin cezalarına ilişkin kararın tebliğinden itibaren on gün içinde Adalet Bakanı veya ilgililer kararın bir defa daha incelenmesini isteyebilir... Kurulca yeniden incelenerek verilen karara karşı ilgililer tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde itirazda bulunabilirler.*”³³ Düzenlemede hiçbir ceza itiraz kapsamı dışında bırakılmamıştır. Buna göre aynı kanunda düzenlenen uyarma, aylıktan kesme, kınama, kademe ilerlemesini durdurma, derece yükselmesini durdurma, yer değiştirme, meslekten çıkarma, cezalarına karşı itiraz başvurusunda bulunulabilir.

5174 Sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu’nun 92. maddesine göre oda bünyesinde oluşturulan disiplin kurulunun vermiş olduğu disiplin cezalarına karşı 15 gün içinde yüksek disiplin kuruluna itiraz edilebilir. Buna göre aynı kanunda düzenlenen kınama, üyelikten geçici çıkarma, üyelikten uzun süreli çıkarma cezalarına karşı itiraz başvurusunda bulunulabilir. Maddede uyarma cezası itiraz kapsamı dışında tutulmuştur.

D.M.K.’nin 135. maddesinde hangi cezalara karşı itiraz yoluna gidilebileceği belirtilmiştir. Buna göre uyarma, kınama, aylıktan kesme ve kademe ilerlemesinin durdurulması cezalarına karşı itiraz yolu kullanılabilir.³⁴ Kanun koyucu hangi cezalara karşı disiplin yoluna gidilebileceğini tahdidi olarak saymıştır. Bu nedenle sayılan cezalardan daha

31 <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1136.pdf> E.T. 22.05.2016

32 GÖZLER, Kemal, *Türk Anayasa Hukuku Dersleri*, Ekin Yay., Bursa, 2010, s.412.

33 <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2802.pdf> E.T. 22.05.2016

34 TAN, Turgut, *İdare Hukuku*, Turan Kitabevi, Ankara, 2015, s.535.

ağır olan devlet memurluğundan çıkarma cezasına karşı itiraz yolu kapalıdır. Sadece iptal davası açılabilir.

Düzenlemede dikkati çeken önemli bir nokta 2011 yılında 6111 sayılı yasa ile D.M.K.'nın 135. maddesinde yapılan değişiklik neticesinde, önceden uyarı ve kınama cezalarına karşı itiraz yolu kullanılabilen iken, değişiklik sonrası uyarı ve kınama cezalarına ilaveten aylıktan kesme ve kademe ilerlemesinin durdurulması cezalarına karşı da itiraz yolunun açılmış olmasıdır.³⁵ Böylece idarenin kendi kararlarını itiraz yolu ile denetleyebileceği ceza sayısı artırılmıştır. Bu düzenleme ile yetkili kurulların incelemesi ile giderilebilecek hukuka aykırılıklar nedeniyle idare mahkemeleri yok yere meşgul edilmemiş olacaktır.

B. İtirazın Yapılabileceği Merciler

Disiplin hukukuna ilişkin yasal düzenlemeler incelendiğinde, itirazın yapılacağı makamın diğer idari başvuru makamlarından farklı olduğu görülecektir. Bu farklılığın ortaya çıkmasındaki önemli sebeplerden biri, disiplin hukukunda idari denetim olarak öz denetimin kabul edilmemesi ve bunun doğal bir sonucu olarak, idari işlemi yapan makama yani disiplin cezasını veren makama başvurunun mümkün olmamasıdır. Disiplin hukukuna ilişkin itiraz başvurularında itiraz merci, cezayı veren makam dışında bir birim olmak zorundadır.³⁶

Disiplin cezası vermeye yetkili kurum sıfatı ile itiraz makamı aynı kurumda birleşemez. Diğer bir deyişle bir kurul, hem disiplin cezası verirken kararının alınmasında etkili, hem de disiplin cezasına itiraz edildiğinde inceleme yapacak kurum olmamalıdır. Böyle bir durum adil yargılanma hakkına aykırıdır.³⁷ Bu noktadan hareketle kanun, disiplin cezalarının idari denetimi yapılırken denetleme yetkisini mutlaka işlemi yapan makamın dışında bir makama vermiştir. Bu durum disiplin cezalarının tıpkı yargısal cezalar gibi bireyin hak ve özgürlükleri üzerinde doğrudan etki yapması nedeniyle disiplin hukukunun, ceza hukukunun genel ilkelerinden etkilenmesinin bir sonucudur. Bundan dolayı disiplin cezalarının

³⁵ GÖZLER, Kemal-KAPLAN, Gürsel, *İdare Hukuku Dersleri*, Ekin Yay., Bursa, 2015, s.665.

³⁶ YILDIRIM, Ramazan, *İdari Başvurular*, s. 107.

³⁷ TAŞKIN, s.344.

denetlenmesinin cezayı veren makam dışında bir makam tarafından yapılması hukuka ve insan haklarına daha uygundur.³⁸

18.08.2012 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Yüksek Öğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliğinin 26. maddesine göre “*Disiplin cezalarına karşı üniversite yönetim kuruluna itiraz edilebilir.*”, 1136 Sayılı Avukatlık Kanununun 157. maddesine göre “*Disiplin Kurulu kararlarına karşı, Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kuruluna itiraz edebilirler.*”, 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu 73. maddesine göre, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kuruluna, 5174 Sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu’nun 92. maddesine göre oda bünyesinde oluşturulan disiplin kurulunun vermiş olduğu disiplin cezalarına karşı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Yüksek Disiplin Kuruluna itiraz edilebilir.

Devlet Memurları Kanunu’nun 135. maddesinde disiplin cezasına karşı itiraz yapılabilecek merciler açıkça belirlenmiştir. Buna göre uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezalarına karşı disiplin kuruluna, kademe ilerlemesinin durdurulması cezasına karşı yüksek disiplin kuruluna itiraz edilebilir. Burada ilk dikkati çeken nokta uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezalarına karşı disiplin kuruluna başvurulacağı belirtilirken kademe ilerlemesinin durdurulması cezalarına karşı yüksek disiplin kurulunun itiraz mercii olarak belirlenmiş olmasıdır. Burada cezalara itiraz için farklı mercilerin belirlenmiş olması 126. maddede cezaları vermeye yetkili amirlerin ve kurulların sayıldığı madde incelendiğinde anlam kazanmaktadır. Zira ilgili maddede uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezaları disiplin amirleri tarafından verilirken; kademe ilerlemesinin durdurulması cezası, memurun bağlı olduğu kurumdaki disiplin kurulunun kararı alındıktan sonra, atamaya yetkili amirler tarafından verileceği belirtilmiştir. Burada kademe ilerlemesinin durdurulması cezası verilebilmesi için disiplin kurulu kararı gerekli görülmüştür. Kanun koyucu disiplin cezası verilirken kararı istenen kurulun aynı zamanda itirazı inceleme mercii olamayacağı düşüncesi ile uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezalarına itiraz için disiplin kurulunu, kademe ilerlemesinin durdurulması cezasına itiraz için ise yüksek disiplin kurulunu itiraz kurumu olarak belirlemiştir.

D.M.K.’da yapılan düzenlemede dikkati çeken bir diğer nokta, kanunda 2011 yılında yapılan değişiklikten önceki halinde “*disiplin amirleri tarafından verilen uyarma ve kınama cezalarına karşı itiraz, varsa bir üst*

³⁸ YILDIRIM, Ramazan, *Disiplin Hukukunda Temel Hak ve Özgürlüklerin Korunma Yöntemleri*, Polis Dergisi, S:36, 2003, s. 205.

disiplin amirine yoksa disiplin kurullarına yapılabilir.” hükmü yürürlükte idi. Bu düzenlemeye göre disiplin cezasına itirazı inceleme makamı bir üst disiplin amiri idi. Bu hüküm 2011 yılında yapılan değişiklik ile değiştirilerek bir üst disiplin amiri itiraz inceleme mercii olmaktan çıkarılmıştır. Böylece hem idarenin içerisindeki hiyerarşik yapıda bu tür itiraz incelemeleri nedeniyle ortaya çıkabilecek tartışmaların veya kırınlıkların önüne geçilmiş, hem de bir kişinin yapacağı inceleme yerine, en az üç kişiden oluşacak disiplin kurulları bu görevi üstlenerek daha objektif ve hukuka uygun kararların verilmesinin önü açılmıştır.

Görüldüğü üzere yasa koyucu disiplin cezalarına karşı itiraz mercii olarak disiplin kurullarını ve hangi hallerde kimin bu kurullara başvurabileceklerini ayrıntılı olarak düzenlemiştir.³⁹

24.10.1982 tarih ve 17848 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkında Yönetmelik’te disiplin kurullarının ve yüksek disiplin kurullarının nasıl oluşturulacağı açıklamıştır. İlgili yönetmeliğin 3. maddesine göre kurumların merkezlerinde bir yüksek disiplin kurulu, ayrıca illerde ve bölge esasına dayalı çalışan kurumlarda ise bölge müdürlüklerinde ve her kurumun merkezinde birer disiplin kurulu kurulacağını düzenlemiştir. Buna göre kurumların merkezlerinde iki adet disiplin kurulu oluşturulacak bunlardan biri merkezde çalışan memurlar için disiplin kurulu görevini yürütürken diğer kurul ise kurumun hem merkez, hem de taşra teşkilatından gelen başvuruları inceleyen yüksek disiplin kurumu görevini yürütecektir. Disiplin kurullarına ilişkin diğer detaylar bu yönetmelikte verilmektedir. Bu kurulların kuruluş ve işleyişine ilişkin detaylar başka bir çalışmanın konusu olabilecek kadar geniş mahiyette olduğu için burada bu kısa bilgi ile yetineceğiz.

C. Disiplin Cezasına İtiraz Şekli ve Süresi

İtiraz, kanun veya yönetmelikle belirlenmiş, konuyu incelemeye yetkili merciiye verilecek dilekçe ile yapılır. Dilekçe, genel dilekçe yazım kurallarına uygun olmalıdır. Dilekçe itirazın yapıldığı makama hitaben yazılmış olmalıdır. Dilekçede şikâyetçinin adı, adresi ve imzası bulunmalı, itiraz sebepleri açıkça gösterilmeli ve varsa belgeler de eklenmelidir.⁴⁰

³⁹ YILDIRIM, Ramazan, *İdari Başvurular*, s.106.

⁴⁰ SAKÇA, Bülent, *Dilekçe Nasıl Yazılır*, <http://www.yenimakale.com/dilekce-nasil-yazilir.html> E.T. 12.05.2016

İtiraz süreleri kanun ve yönetmeliklerde farklı şekillerde düzenlenmiştir. Aşağıda belirtilen süreler kararın ilgiliye tebliğ edildiği tarihten itibaren işlemeye başlayacaktır. Devlet Memurları Kanunu'nun 135. maddesine göre itiraz süresi yedi gündür. 1136 Sayılı Avukatlık Kanunu'nun 157. maddesine göre, otuz günlük itiraz süresi bulunmaktadır. 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu 73. maddesine göre itiraz süresi on gündür. 5174 Sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nun 92. maddesine göre oda bünyesinde oluşturulan disiplin kurulunun vermiş olduğu disiplin cezalarına karşı on beş gün içinde itiraz edilebilir. 18.08.2012 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Yüksek Öğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği'nin 26. maddesine göre disiplin cezalarına karşı üniversite yönetim kuruluna on beş gün içinde itiraz edilebilir.

Belirlenen süre içinde yapılmayan itiraz geçerli değildir, hukuki sonuç doğurmaz. Süresi içinde itiraz edilmeyen disiplin cezaları idare açısından kesinleşir. Kendisine başvuru disiplin kurulu başvuru süresine ilişkin koşula uyulup uyulmadığını re'sen araştırmak zorundadır. Çünkü bu süreler hak düşürücü sürelerdir.⁴¹ Tebliğ edilen gün itiraz süresine dahil değildir. Eğer sürenin son günü tatile rastlarsa süre tatilin bittiği çalışma gününün bitimine kadar uzar.

D. İtirazın İncelenmesi

Disiplin cezalarına karşı itirazların incelenmesinde, öncelikle itirazın yetkili mercie yapıp yapılmadığının incelenmesi gerekmektedir. Yetkisiz merci, kendisine yapılan başvuruya karşı iki farklı tutum içinde olabilir. Bunlardan birincisi: 3071 Sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılması Hakkında Kanun'un 5. maddesi göz önüne alındığında, yetkisiz merci almış olduğu dilekçeyi yetkili makama göndermek ve ilgisine bilgi vermek zorundadır. Örneğin valilik makamına yapılması gereken bir başvuru Milli Eğitim Müdürlüğüne yapılmış ise, müdürlük dilekçeyi valiliğe gönderebilir. İdarenin ikinci tutumu ise yetkisiz başvuru karşısında hiçbir işlem yapmadan sessiz kalmasıdır. Ancak idare sessiz kalması durumunda 3071 Sayılı Kanun'un 5. maddesine aykırı davranmış olacaktır. Kanunun 5. maddesi ile idareye verilen görevde idareye bir takdir yetkisi tanınmamıştır. Bu durumda idarenin cevap vermemesinden bir zarar doğmuşsa, hizmetin hiç işlememesinden dolayı yetkisiz idare aleyhine tam yargı davası açılabilecektir.⁴²

41 YILDIRIM, Ramazan, *İdare Hukuku Dersleri I*, s.248.

42 YILDIRIM, Ramazan, *İdari Başvurular*, s.132.

Yetkisiz makama yapılan başvuru, itiraza ilişkin yukarıda işlediğimiz süreleri de durdurmayacaktır. Aynı şekilde dava açılmasına ilişkin süreye de etki etmeyecektir. Eğer yetkisiz idare süresi içinde başvuruyu yetkili mercie gönderirse yetkili merci süresi içinde kendisine ulaşan başvuruyu incelemeye alacaktır.⁴³

Yetkili merci öncelikle itirazın kesin ve işlemin itiraza kabil işlemlerden olup olmadığını ayrıca süresinde yapılıp yapılmadığını inceleyecektir. Esasa geçilmeden önce yapılması gereken bir incelemede dilekçenin biçim yönünden incelenmesidir. Bu incelemede itiraz dilekçesinin genel dilekçe kurallarına uygun olup olmadığı incelenecektir. Örneğin başvurucağının imzasının olup olmadığı esas incelemeye geçmeden bakılması gerekli bir husustur.⁴⁴

İlk incelemenin tamamlanması ile esasa ilişkin incelemeye geçilecektir. İdari bir işlem olan disiplin cezası, itirazın yapıldığı kurul tarafından idare hukukunun genel kurallarına göre yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden incelenecektir. Bu başlıklar karar verici konumda olan yetkili kurullar tarafından, her olay açısından ayrı ayrı dikkate alınması gereken hususlardır.

E. İtirazın Karara Bağlanması

İtiraz üzerine yapılan incelemede, incelemeyi yapan kurul tarafından bir karar verilir. İnceleme mercii bu noktada kararı gözden geçirerek cezayı aynen kabul edebilir, cezayı hafifletebilir, yada tamamen kaldırabilir. Danıştay kararları incelendiğinde⁴⁵ Ceza Muhakemesi Hukuku'nun temel ilkelerinden biri olan aleyhe bozma yasağını disiplin cezalarının denetimi bağlamında, idare yargılama hukukunda da kullandığı görülmektedir.⁴⁶

Disiplin kurullarının itiraz üzerine verdikleri karar idari açıdan kesindir. Bu kararlar aleyhine bir başka idari makama, hukuki açıdan etkili bir idari başvuru yapılamaz. Bu nedenlerle disiplin kurullarının itiraz üzerine verdiği

⁴³ SEZER, Yasin - BİLGİN, Hüseyin, *Danıştay Kararlarında İdari Başvurular*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2008, C:57,S:4, s.345.

⁴⁴ TAŞKIN, s.352.

⁴⁵ Danıştay 5. Dairesi 30.03.1971 Tarih ve 1969/518 Esas, 1969/1646 Karar sayılı kararında itiraz başvurusu üzerine ancak itiraz başvurusunda bulunan kişi lehine bozma kararı verilebileceği, bunu dışında itiraz sahibinin aleyhine bir karar verilemeyeceğini hüküm altına almıştır.

⁴⁶ KARAHANOGULLARI, s.76.

kararın ilgisine tebliğinden itibaren, itiraz başvurusu ile durmuş olan dava süresi yeniden işlemeye başlar.⁴⁷

SONUÇ

Ülkemizde disiplin uygulamalarına ilişkin kurallar Anayasa'nın, kanun ve yönetmeliklerin ilgili maddelerinde düzenlenmiştir. 1981 yılında D.M.K.'nda yapılan değişiklik ile uyarma kınama cezaları yargı denetimi dışına çıkarılmıştır. Anayasada 2012 yılında yapılan değişiklikler ile bu cezalar yeniden yargı denetimi kapsamına alınmıştır. Bu değişiklik hukuk devleti ve hak arama özgürlüğü açısından olumlu bir gelişmedir.

Disiplin cezalarına karşı iki başvuru yolu kabul edilmiştir. Bunlardan birincisi itiraz, yani idari yol, ikincisi ise idari dava yani yargı yoludur. 2011 yılında D.M.K.'nda yapılan değişiklik ile yapılacak itirazları incelemeye yetkili olarak kurullar gösterilmiştir. Tek kişinin karar alması yerine itirazları inceleme görevinin bir kurula verilmiş olması hukuk devleti ilkesine daha da uygundur.

Çalışmada belirttiğimiz gibi 2011 değişikliklerinden sonra bugün itibariyle disiplin cezalarından Yüksek Askerî Şûra'nın ve Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun vermiş olduğu disiplin cezalarından meslekten çıkarma kararları yargı denetimi kapsamına alınmıştır. Son yıllarda hukuk ve demokrasi adına köklü değişikliklere imza atan ülkemizde bu iki kurumun vereceği ihraç kararlarının yargı denetimine açılmış olması hukuk devleti adına sevindirici bir gelişmedir. Ancak bu iki kurumun meslekten ihraç kararları dışındaki disiplin cezalarına karşı idari yargı yolu kapalıdır. Yapılan tüm olumlu değişikliklere rağmen bazı idari kararların yargı denetimi dışında bırakılmış olması hukuk devleti ilkesi ile bağdaşmamaktadır.

Kurumların işlerliğini sağlamak için, günümüzde disiplin kurallarına olan ihtiyaç tartışmasız kabul edilmektedir. Önemli olan disiplin uygulamaları tesis edilirken hukuk devleti ve adalet ilkelerinden taviz vermemek ve bireysel haklara, hukuka aykırı bir şekilde müdahale etmemektir. Ülkemizde, Anayasada ve kanunlarda son yıllarda yapılan değişiklikler ile bu yolda olumlu adımlar atılmıştır.

⁴⁷ YILDIRIM, Ramazan, *İdari Başvurular*, s.110.

KAYNAKÇA

- APARI, Veysel, *Hukuk Sözlüğü*, <http://www.sozluk.adalet.gov.tr/Disiplin%20cezalar%C4%B1> E.T. 22.05.2016.
- BİLİR, Faruk, *Yeni Anayasa Yeni Mutabakat*, Adalet Yay., Ankara, 2012.
- BİLİR, Faruk-HANDEMİR, Berkan, *Anayasa Hukuku Ders Notları*, Atlas Yay. Konya, 2012.
- ÇAĞLAYAN, Ramazan, *Türk Hukukunda İdarenin Taktir Yetkisinin Hukuksal Denetimi*, Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, C.VII, Aralık, 2003, S.3,4. s.171-208.
- DÖNER, Ayhan, *Anayasanın 90. Maddesi Karşısında Uyarma ve Kınama Cezalarını Yeniden Düşünmek*, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XI, S. 1-2, 2007. s. 149-161
- DÖNMEZ, Mustafa, *Devlet Memurları Kanunu ve Memurların Hukuki Durumu*, Mahalli İdareler Derneği, Ankara, 2000..
- DURMUŞ, A. Alper, *Memur Disiplin Hukuku*, Adalet Yayınevi, Ankara,2010.
- GÖZLER, Kemal, *İdare Hukuku*, Cilt II, Ekin Kitabevi Yayınları, Bursa, 2003.
- GÖZLER, Kemal, *Türk Anayasa Hukuku Dersleri*, Ekin Yay., Bursa, 2010.
- GÖZLER, Kemal-KAPLAN, Gürsel, *İdare Hukuku Dersleri*, Ekin Yay., Bursa, 2015.
- GÜNDAY, Metin, *İdare Hukuku*, İmaj Yayıncılık, Ankara, 2002..
- HACIOĞLU, Halime, *Türk Hukukunda Yargı Denetimi Dışında Tutulan İdari İşlemler*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksel Lisans Tezi, Konya, 2008.
- KAPLAN, Gürsel, *Uyarma ve Kınama Cezalarına Karşı Yargı Yoluna Başvurmayı Engelleyen Düzenlemelerin Hukuk Devleti Prensibi Açısından Değerlendirilmesi*, AÜEHFD C.VII, S.3-4, Aralık, 2003, s.309-334.
- KARAHANOĞULLARI, Onur, *Memur Disiplin Hukukunun Niteliği ve İlkeleri*, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Temmuz, 1999, C:8, S:3, s.55-77.
- KAYA, Cemil, *Memur Disiplin Suç ve Cezalarına ve Disiplin Soruşturmasına Hakim Olan İlkeler*, Amme İdaresi Dergisi, C:38, S:2, Haziran, 2005, s.61-87.
- KAYA, Nurullah - DOĞAN, Cevdet, *Soruşturma Rehberi*, Sevgi Kitapevi, Ankara, 2002.

KUZU, Burhan, *Türk Anayasa Metinleri ve Seçilmiş Mevzuat*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2012

SAĞLAM, Mehmet, *Türk Personel Hukukunda Disiplin Suç ve Cezalarına İlişkin Esaslar ve Uygulaması*, Mahalli İdareler Derneği Yayını, Ankara, 2003.

SAKÇA, Bülent, *Dilekçe Nasıl Yazılır*, <http://www.yenimakale.com/dilekce-nasil-yazilir.html> E.T. 12.05.2016

SANCAKTAR, Oğuz, *Disiplin Yaptırımı Olarak Devlet Memuriyetinden Çıkarma Ve Yargısal Denetimi*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2001.

SEZER, Yasin - BİLGİN, Hüseyin, *Danıştay Kararlarında İdari Başvurular*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2008, C:57,S:4, s.337-366.

TAN, Turgut, *İdare Hukuku*, Turan Kitabevi, Ankara, 2015.

TANÖR, Bülent, *Türkiye'de Demokratikleşme Perspektifleri*, Tüsiad Yayını, 1997.

TAŞKIN, Ahmet, *Kamu Görevlileri Disiplin Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2006.

TUTUM, Cahit, *Personel Yönetimi*, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, 1979.

Türk Dil Kurumu, *Büyük Türkçe Sözlük*, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.574290d7f267d0.58883739 E.T.22.05.2016.

YILDIRIM, Ramazan, *İdare Hukuku Dersleri I*, Mimoza Yayınları, 2012, Konya.

YILDIRIM, Ramazan, *Disiplin Hukukunda Temel Hak ve Özgürlüklerin Korunma Yöntemleri*, Polis Dergisi, S:36, 2003, s.204-212.

YILDIRIM, Ramazan, *İdari Başvurular*, Mimoza Yayınları, Konya, 2006.